

Temat: Świadomy klient banku. Jak zrozumieć język banków?

Podstawa programowa:

27. Pieniądz i banki. Uczeń:

3) wyszukuje i zestawia ze sobą oferty różnych banków (konta, lokaty, kredyty, fundusze inwestycyjne); wyjaśnia, na czym polega oszczędzanie i inwestowanie.

Kompetencje kluczowe:

- porozumiewanie się w języku ojczystym,
- inicjatywność i przedsiębiorczość,
- kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne.

Czas trwania: 1 godzina lekcyjna.

Skrócony opis lekcji

Uczniowie poznają podstawowe usługi bankowe i uczą się je rozróżniać, poznają ich korzyści i wady.

Cele lekcji:

- wyjaśnienie uczniom pojęć związanych z usługami bankowymi,
- poznanie zasad dotyczących korzystania z rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego, rachunku oszczędnościowego oraz lokat,
- uświadomienie korzyści i wad z korzystania z w/w produktów bankowych,
- wyjaśnienie uczniom, na co zwracać uwagę przy wyborze banku, w którym chcemy złożyć depozyt.

Słowa kluczowe:

- podstawowe usługi i produkty bankowe,
- depozyt bankowy,
- ROR,

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Wydawnictwa Szkolne
i Pedagogiczne S.A.
Pomagamy uczyć

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Autor: Anna Klimowicz
Poziom kształcenia: gimnazjum
Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

- rachunek oszczędnościowy,
- lokata.

Formy, metody i techniki:

- praca w zespołach,
- prezentacja,
- e-learning,
- praca z jednostką e-learningową.

Oczekiwane rezultaty

Po zajęciach uczeń:

- rozpoznaje podstawowe usługi bankowe,
- wymienia zalety i wady ROR, rachunku oszczędnościowego oraz lokaty,
- potrafi powiedzieć, na co powinien zwrócić uwagę klient przy wyborze banku.

Do prowadzenia zajęć niezbędne będą:

- ulotki reklamowe różnych banków,
- 3 lub 6 (w zależności liczebności klasy) arkuszy dużego papieru,
- markery dla każdego zespołu,
- komputer, ekran (lub tablica interaktywna), rzutnik multimedialny,
- jednostka e-learningowa „Świadomy klient banku”.

W celu przygotowania się do poprowadzenia zajęć należy:

- zapoznać się z instrukcją do jednostki oraz jednostką e-learningową „Świadomy klient banku” oraz wybrać fragmenty z części Wiedza (ekrany 18. i 22.) do wykorzystania na lekcji,
- przygotować środki dydaktyczne wykorzystywane w czasie lekcji.

Proponowany przebieg zajęć

1. Rozpocznij lekcję od odwołania się do wiedzy uczniów na temat tego, czym zajmują się banki, jakie usługi i produkty nam oferują? Wyjaśnij, że czasami specjaliści zajmujący się bankowością próbują rozróżnić usługi i produkty oferowane przez banki, jednak to nie jest

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Wydawnictwa Szkolne
i Pedagogiczne S.A.
Pomagamy uczyć

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

bardzo ściśle i sami pracownicy banku często używają zamiennie pojęć usługa bankowa lub produkt bankowy. Uprzedź jednak, że uczniowie mogą się spotkać z nazywaniem usług bankowych produktami. Można podejść praktycznie do tego rozróżnienia i przyjąć, że produkt jest tym, co bank „sprzedaje”, a za usługę uważać to, co się w produkcie zawiera, np. produktem będzie konto czy karta, a przelew usługą. Oczywiście, taki podział nie jest sztywny, bo czasem niektóre rzeczy trudno według tego jednoznacznie zakwalifikować. Poproś, aby przynieśli przyniesione na lekcję ulotki z różnych banków i wymienili produkty oraz usługi, które są opisane w tych ulotkach. Zapisuj na tablicy nazwy podawane przez uczniów.

2. Następnie zaproponuj uczniom, wspólne sprawdzenie, czy potrafili wymienić wszystkie oferowane przez bank produkty i usługi. Wyświetl ekran 18. z części Wiedza jednostki e-learningowej „Świadomy klient banku”.

3. Zapytaj teraz uczniów, czy potrafią wyjaśnić, na czym polegają te produkty i usługi. Przypomnij pojęcie depozytu bankowego, czyli pieniędzy powierzonych bankowi przez klienta na określony czas. Podkreśl, że klient otrzymuje za złożenie depozytu (inaczej wkładu bankowego) wynagrodzenie w postaci oprocentowania. Poinformuj klasę, że poznają teraz podstawowe cechy depozytowych produktów finansowych. Podziel uczniów na trzy (lub sześć) zespołów i rozdaj im duże arkusze papieru i markery oraz jeden fragment z materiału pomocniczego nr 1. Poproś, aby każdy zespół przygotował afisz informujący o jednym z produktów. Afisz powinien mieć formę tabeli zawartej w materiale pomocniczym nr 2. Daj zespołom czas 10 minut na przygotowanie i po 3 minuty na prezentację.

4. Po prezentacji przygotowanych informacji podsumuj, że w przypadku ROR zaletami tej formy oszczędzania jest bezpieczeństwo złożonych w banku środków finansowych, łatwy dostęp klienta do pieniędzy, możliwość dokonywania różnych operacji (wpłat, wypłat, przelewów itp.), natomiast wadami są bardzo niskie lub zerowe oprocentowanie oraz koszty prowadzenia rachunku, często przewyższające możliwe dochody. Rachunek oszczędnościowy ma również wiele zalet: bezpieczeństwo, możliwość dokonywania wypłat i wpłat zaoszczędzonych środków w dowolnym momencie bez utraty odsetek, łatwy dostęp klienta do pieniędzy, wyższe od oprocentowanie niż ROR, kapitalizacja odsetek; a wadę stanowi konieczność opłaty za kolejną wypłatę z rachunku. Natomiast zaletami lokat jest oprocentowanie ustalone w momencie zakładania lokaty, przewidywalność dochodu z lokaty, kapitalizacja odsetek, bezpieczeństwo oszczędności. Wadą lokaty jest natomiast konieczność zablokowania środków finansowych na dłuższy czas, utrata części lub całości odsetek w przypadku wcześniej-

szego zlikwidowania lokaty.

5. Poproś uczniów, aby podali nazwy znanych im banków. Następnie zapytaj, na co według nich należy zwracać uwagę, kiedy decyduje się, w jakim banku założyć konto, zrobić lokatę lub wziąć kredyt? W razie potrzeby uzupełnij wypowiedzi uczniów uwagą, że tak jak inne przedsiębiorstwa, banki również konkurują między sobą. Wiele z nich prowadzi różne kampanie reklamowe z wykorzystaniem mediów. Aby dokonać rozsądnego wyboru pomiędzy nimi, trzeba umieć bardzo wnikliwie prześledzić koszty, np. prowadzenia rachunku, oferowane wysokości oprocentowania depozytów, gwarancję zabezpieczenia naszych finansów, itd. Zaprezentuj uczniom wprowadzenie do ćwiczenia 2 *Tabela opłat i prowizji* z ekranu 22. części *Wiedza* jednostki e-learningowej „Świadomy klient banku”.

6. Podsumowując zajęcia podkreśl, że osoba, która chce oszczędzać w banku, powinna porównać różne produkty oferowane przez te instytucje. Podkreśl, że wybór formy przechowywania środków pieniężnych na rachunku bankowym lub lokacie ma duże znaczenie – umożliwia efektywne oszczędzanie. Jako zadanie domowe zadaj uczniom prześledzenie całości jednostki e-learningowej „Świadomy klient banku”, dzięki której dowiedzą się, jak podejmować racjonalne decyzje, kiedy będą klientami banku.

Materiał pomocniczy 1. Produkty bankowe dla oszczędzających

Banki proponują klientom wiele produktów skierowanych do osób oszczędzających. Należą do nich między innymi rachunki oszczędnościowo – rozliczeniowe, rachunki oszczędnościowe oraz lokaty terminowe.

Zespół I. Rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy

Rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy w skrócie zwany **ROR**, to najmniej korzystny sposób oszczędzania. ROR służy do przeprowadzania różnych operacji rozliczeniowych. Umożliwia **przyjmowanie wpłat** (wynagrodzenia za pracę, stypendium, emerytury itp.) i **wydawanie zgromadzonych środków** za pośrednictwem bankomatu czy karty płatniczej. Za pośrednictwem ROR możemy **dokonywać przelewów** czy **zlecić polecenie zapłaty** (na przykład uregulowanie opłat za elektryczność, telefon, wodę, gaz; spłatę rat kredytu). Pieniądze zgromadzone na rachunku są dostępne w każdej chwili. Poza tym są całkowicie **bezpieczne**. Banki są objęte gwarancjami **Bankowego Funduszu Gwarancyjnego**. Oznacza to, że nawet w sytuacji, gdy bank upadnie czy zbankrutuje, **pieniądze zostaną zwrócone (w pełnej kwocie do wysokości 50 000 euro)**. Pieniądze przechowywane na rachunku są **oprocentowane**. Oprocentowanie ROR jest jednak bardzo niskie, często wynosi 0%. Klient banku musi brać pod uwagę **realną stopę procentową rachunku** (stopę procentową pomniejszoną o stopę inflacji). Jeżeli oprocentowanie ROR to 0%, środki znajdujące się na rachunku tracą swoją wartość. Klient powinien zwrócić uwagę również na **koszty prowadzenia rachunku** oraz zapoznać się z **tabelą opłat**, które pobiera bank za wykonanie różnych czynności. Klient musi liczyć się też z koniecznością płacenia prowizji, która jest formą wynagrodzenia dla banku. Prowizje są zazwyczaj ustalane procentowo w stosunku do wartości usług albo odgórnie narzucone przez bank. Często okazuje się, że koszty prowadzenia rachunku przewyższają dochody z rachunku.

Kiedy klient chce założyć rachunek, wtedy podpisuje z bankiem umowę. Umowa zawiera określenie rodzaju rachunku, czasu, na który zostaje otwarty oraz waluty, w której będzie

prowadzony. Podaje **wysokość oprocentowania złożonych środków** i warunki jego zmiany, terminy kapitalizacji odsetek. Umowa podaje też **terminy realizacji zleceń** przekazanych przez właściciela rachunku. Określa zakres odpowiedzialności banku za terminowe i prawidłowe przeprowadzanie rozliczeń pieniężnych. Zawiera wysokość odszkodowania, które zapłaciłby bank za przekroczenie terminów rozliczeń, zleconych przez właściciela rachunku. Reguluje warunki zmiany i rozwiązania umowy. Określa też wysokość prowizji i opłat za prowadzenie rachunku.

Zespół II. Rachunek oszczędnościowy

Dodatkowy rachunek bankowy, na którym nie można wykonywać zbyt wielu operacji, lecz głównie **wpłacać i wypłacać z niego pieniądze**. Najczęściej stanowi dodatkowy rachunek bankowy dodawany do ROR. Rachunek oszczędnościowy jest **stosunkowo wysoko oprocentowany**, a oprocentowanie **jest porównywalne do wysokości oprocentowania lokat bankowych**. Zazwyczaj odsetki są naliczane co miesiąc i dodawane do stanu konta (**kapitalizowane**). Osoba oszczędzająca ma **łatwy dostęp** do swoich pieniędzy. Nie musi blokować środków finansowych na czas, określony w umowie – tak jak to jest w przypadku lokaty. Kiedy chcemy wypłacić pieniądze z lokaty wcześniej, wtedy przed upływem terminu określonego w umowie, tracimy całość lub część odsetek. Natomiast z rachunku oszczędnościowego **pieniądze można wypłacać w każdej dowolnej chwili**, na przykład, gdy zaskoczą nas niespodziewane wydatki. **Nie tracimy wtedy zgromadzonych wcześniej odsetek**. Wpłaty i wypłaty z takiego rachunku są najczęściej bezpłatne, ale niektóre banki pobierają **opłaty za dokonanie kolejnej wypłaty** w danym miesiącu. Właściciel rachunku powinien więc sprawdzić, jakie są koszty wypłacania pieniędzy.

Klient zakładający rachunek oszczędnościowy podpisuje umowę z bankiem. Umowa zawiera zapisy określające, tak jak w przypadku umowy o ROR – rodzaju rachunku, czasu, na który zostaje otwarty oraz walutę, wysokość oprocentowania złożonych środków i warunki jego zmiany, terminy kapitalizacji odsetek, wysokość prowizji, opłat za prowadzenie rachunku, opłat za wypłacanie pieniędzy.

Zespół III. Lokata terminowa

Depozyt bankowy, złożony na określony z góry czas. Za złożenie pieniędzy na lokacie klient otrzymuje wynagrodzenie w postaci **odsetek. Ich wysokość jest zależna od oprocentowania lokaty oraz od częstotliwości kapitalizowania odsetek. Właściciel lokaty podpisuje z bankiem umowę**, w której określony jest rodzaj lokaty; czas, na jaki została zawarta, wysokość oprocentowania, warunki jego zmiany, terminy kapitalizacji odsetek. **Pieniądze można wycofać tylko po upływie określonego w umowie terminu. Jeśli klient chce wycofać pieniądze wcześniej, traci całość lub część odsetek.**

Lokaty terminowe mogą być zakładane na wybrany okres: lokaty krótkoterminowe – do 12 miesięcy, długoterminowe – powyżej 12 miesięcy. Bardzo popularne są lokaty 3-miesięczne, 6-miesięczne, roczne, dwuletnie, ale istnieje możliwość założenia lokaty krótszej – na przykład na okres jednego miesiąca, a nawet jednego dnia czy tygodnia. **Zakładając lokatę, klient musi zdecydować, na jak długo może powierzyć bankowi swoje pieniądze.** Jeśli nie będzie potrzebował ich przez dłuższy czas, może założyć lokatę długoterminową. Jeśli przewiduje, że pieniądze będą mu wkrótce potrzebne na jakieś planowane wydatki – powinien założyć lokatę krótkoterminową.

Ważna dla właściciela lokaty jest **kapitalizacja odsetek, czyli inaczej częstotliwość, z jaką dopisywane są odsetki do złożonych w banku oszczędności.** Od tej łącznej sumy naliczane są z kolei dalsze odsetki. Im częściej bank dokonuje kapitalizacji odsetek, tym więcej zyskuje oszczędzający. **Oprocentowanie lokaty jest związane z długością okresu, na jaki złożone są pieniądze.** Lokaty długoterminowe są zazwyczaj **wyżej oprocentowane** niż krótkoterminowe. Bank może dłużej dysponować ulokowanymi środkami finansowymi, a właściciel lokaty decyduje się nie korzystać z nich przez dłuższy czas; otrzymuje więc za to wyższe oprocentowanie. Większość lokat ma **oprocentowanie stałe.** Oznacza to, że przez okres trwania lokaty bank nie może zmienić wysokości oprocentowania, nawet wtedy, gdy zmieniają się stopy procentowe i stopa inflacji. Klient z góry zna wysokość dochodu z lokaty. Banki oferują także lokaty o **oprocentowaniu zmiennym.** Zmienia się ono zależnie od sytuacji rynkowej. Jest ustalane co pewien czas, przykładowo raz na kwartał, i zależy od zmian stopy inflacji w gospodarce oraz zmian rynkowych stóp procentowych. Jeśli stopy procentowe w gospodarce spadają, obniża się także oprocentowanie lokaty, jeśli stopy rosną, w ślad za tym rośnie również oprocentowanie lokaty. Klient ryzykuje, ale też może spodziewać się, że oprocento-

Autor: Anna Klimowicz

Poziom kształcenia: gimnazjum

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

wanie zmienne, na które się zgodził, jest zazwyczaj wyższe niż oprocentowanie stałe. **Osoba, która zakłada lokatę terminową, powinna zwrócić uwagę na:**

- wysokość kwoty minimalnej, która powinna zostać złożona na lokacie,
- wysokość oprocentowania lokaty,
- rodzaj oprocentowania – stałe czy zmienne,
- różnicę między wysokością oprocentowania lokaty a stopą inflacji,
- dopisanie odsetek do kapitału lub na odrębnym rachunku,
- częstotliwość kapitalizacji odsetek,
- wysokość dodatkowych opłat związanych z założeniem lokaty,
- możliwość negocjowania wysokości oprocentowania w przypadku złożenia większej kwoty pieniędzy.

Banki proponują klientom **różne rodzaje lokat**. Na przykład **lokaty odnawialne** odznaczają się możliwością automatycznego przesłужenia na następny okres. **Lokaty dynamiczne** to lokaty, których stawka oprocentowania rośnie wraz z okresem trwania lokaty, a zerwanie lokaty wiąże się z utratą odsetek tylko za ostatni okres. **Lokaty typu „skarbonka”** służą do systematycznego oszczędzania – można dokonywać dodatkowych wpłat w trakcie trwania lokaty.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Wydawnictwa Szkolne
i Pedagogiczne S.A.
Pomagamy uczyć

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Autor: Anna Klimowicz
Poziom kształcenia: gimnazjum
Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Materiał pomocniczy 2. Schemat afisza

Rodzaj usługi	Korzyści	Wady

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Wydawnictwa Szkolne
i Pedagogiczne S.A.
Pomagamy uczyć

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.